

Кочорба В.Ю.

*кандидат економічних наук, доцент
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Голуб А.В.

*магістр
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНОСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЇЇ ПОКАЗНИКІВ

Підприємства всіх галузей національної економіки повинні забезпечувати досягнення максимальних результатів та показників ефективності підприємства при оптимальному економічному потенціалі, відносному скороченні витрат виробництва і обігу, високій якості роботи. Тому економічну ефективність необхідно вивчати через систему показників. У систему її дослідження слід включати показники оцінки раціональності використання коштів на оплату праці та інших витрат на утримання персоналу підприємства, довгострокових, нематеріальних, поточних (оборотних) активів, продуктивність праці, фондівіддачу, рентабельність.

Проблемним питанням функціонування будь-якого підприємства України, незалежно від видів його діяльності та форм власності, в умовах ринку визначається його здатністю створювати достатню величину доходу та прибутку. Одним із провідних місць в системі комплексного економічного аналізу займає аналіз прибутку підприємства, бо саме за цим показником оцінюється ступінь досягнення кінцевої мети діяльності підприємства та його ефективність.[2]

Взагалі, якщо починати спочатку, то ефективність виробництва – це узагальнене і повне відображення кінцевих результатів використання засобів, предметів праці і робочої сили на підприємстві за певний проміжок часу. Загальну економічну ефективність виробництва ще називають загальною продуктивністю виробничої системи. Головною ознакою ефективності (продуктивності) може бути необхідність досягнення мети виробничо-господарської діяльності підприємства з найменшими витратами суспільної праці або часу. [1]

Проблема підвищення ефективності виробництва полягає в забезпеченні максимально можливого результату на кожну одиницю затрачених трудових, матеріальних, фінансових та інших ресурсів. Тому критерієм ефективності виробництва в макроекономічному масштабі є зростання продуктивності суспільної праці. Кількісне вираження цього

критерію відображається через систему показників економічної ефективності виробництва. Ця система містить такі групи показників:

1) узагальнюючі показники економічної ефективності виробництва (рівень задоволення потреб ринку, виробництво продукції на одиницю витрат ресурсів, витрати на одиницю товарної продукції, прибуток на одиницю загальних витрат, рентабельність виробництва, народногосподарський ефект від використання одиниці продукції);

2) показники ефективності використання живої праці (трудомісткість одиниці продукції, відносне вивільнення працівників, темпи росту продуктивності праці, частка приросту продукції за рахунок росту продуктивності праці, коефіцієнт ефективності використання робочого часу);

3) показники ефективності використання основних виробничих засобів (фондовіддача основних засобів, фондомісткість продукції, рентабельність основних засобів, фондовіддача активної частини основних засобів);

4) показники ефективності використання матеріальних ресурсів (матеріаломісткість продукції, матеріаловіддача, коефіцієнт використання найважливіших видів сировини і матеріалів, витрати палива і енергії на 1 грн. чистої продукції, економія матеріальних витрат, коефіцієнт вилучення корисних компонентів із сировини);

5) показники ефективності використання фінансових коштів (коефіцієнт оборотності обігових коштів, тривалість одного обороту нормованих оборотних коштів, відносне вивільнення обігових коштів, питомі капіталовкладення, капіталовкладення на одиницю введених потужностей, рентабельність інвестицій, строк окупності інвестицій);

6) показники якості продукції (економічний ефект від поліпшення якості продукції, частка продукції, яка відповідає кращим світовим і вітчизняним зразкам, тощо). [3]

Взагалі, для досягнення максимальної економічної ефективності діяльності підприємства слід оцінювати через взаємозв'язок цих показників, що характеризують роботу підприємства в цілому. Тобто, в умовах жорсткої конкуренції в оцінці ефективності виробництва зростає значення конкурентоспроможності, яка визначається рядом показників, серед яких особливе місце займають ціна і якість продукції. У зв'язку з цим і на мікрорівні, і на макрорівні важливим показником ефективності виробництва виступає поліпшення якості продукції. Але на окремих етапах і в певних конкретних ситуаціях динаміка тих чи інших складових ефективності і загальна її спрямованість можуть бути різними. Так, підвищення якості продукції часто буває пов'язано з застосуванням більш дорогих матеріалів, збільшенням трудових витрат на одиницю продукції.

Як висновок можемо сказати, що ефективність виробництва — це складне і багатогранне явище. Будь-яке виробництво вимагає поєднання і

взаємодії основних чотирьох факторів — робочої сили, основних засобів, предметів праці і землі. В процесі виробництва здійснюється виробниче сливання вказаних ресурсів з метою досягнення певних результатів підприємства. Для підвищення ефективності виробництва використовують систему показників, яка містить показники ефективності різних аспектів виробництва.

Список використаних джерел:

1. Гетьман О.О. Економіка підприємства : Навч. посіб. / О.О. Гетьман, В.М. Шаповал.. – [2-ге вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 488 с.

2. Дудукало Г.О. Аналіз методів оцінювання ефективності управління діяльністю підприємства [Електронний ресурс] / Г.О. Дудукало // Ефективна економіка. – 2017. – № 3. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?operation=1&iid=1031>

3. Харун О.А. Ефективність використання персоналу в системі управління підприємством / О.А. Харун // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 4. – Т. 1. – с. 78-80.

4. Ганарській В. Моделі підвищення ефективності діяльності компанії// Фінансова газета. Регіональний випуск. – 2016. – №20. – с.12-13